

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetések díja:

□ csementérenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árképzés nyelben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Nagyenyedi
Könyvnyomda és Papír-
árugyár részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,

hova úgy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Uralkodóházunk.

(B) Örömteljes és aggodalmas érzet ritkán vegyül oly gyorsan össze és váltja fel egymást, mint most, midőn a bel- és külpolitikai kérdések oly bámulatos tömege és érdekessége tárul szemeink elé. De ugyanily érzelmek kelnek fel lelkünkben azon hírek hallatára is, melyek felséges királyunkról és uralkodó családjunkról keringnek.

Mélyen megrázó hatással volt azon majdnem hihetetlen hír, hogy akadtak elvetemült gazemberek a szociálista munkásosztályban, kik Felséges Urunk élete ellen terveztek merényletet. A vizsgálat során felmerült vallomások az erkölcsi és anyagi végromlás oly szerencsétlen tüneteit mutatják, hogy valóban borzadály betekinteni az elvetemültek sötét lélekvilágába, melynek indító oka a szociálisták veszélyes tanainak s az ezt szolgáló sajtó vad bujtogatásainak eredménye, mely egyeseknél örült gondolatokat és sötét elhatározásokat kelt. De adjunk hálát az Egek Urának, hogy a terv jóformán csak a gondolatnál maradt. Borzasztó még csak elképzelni is, hogy az alkotmányos uralkodók legelsője, kinek szívósága és családias jellemvonásai oly fényes példaként lebegnek népei előtt, kire a sors különben is oly súlyos csapásokat mért, éppen népeinek sokaságából lásson szentséges személye ellen veszedelmes karokat emelkedni! És éppen most, midőn fejedelmi trónralépésének ötvenedik évfordulóját fogja megünnepeleti, midőn a trón magasztaláról visszatekintve a letűnt félszázadra, az események csodás változatosága áradatában maga előtt láthatja saját nemesen töltött életének folyamatát! Éppen most, midőn szeretett hitvese, felséges királynénk, Magyarország nagyszonya, beteg szívvel és bánatos lelkével keresi fel ama gyógyforrást, melyből erőt és gyógyulást remélhet, s melyet hogy meglegyen, milliók szíve imádkozik!

Mily jól esik szívünknek, hogy a komor árnyat gyorsan szétröppenti egy örömhír: Ferencz Ferdinánd trónörökös házassági eljegyzéséről a Cumberlandi herczeg Mária Lujza fenséges leányával. Igaz ugyan, hogy a trónörökös főherczegét már sokszor házasították, s ezt — tekintve, hogy már 35 éves — igen természetesnek lehet találni, de ezen híreknek

melyebb alapja is van a jó szívek szeretetében. A mi trónörökösünk ugyanis szívben, jellemben oly nemes, oly fennkölt gondolkozású, hogy örömmel látna mindenki az ő oldalán is egy oly igazi királyi nőt, mint aminőt Felséges Urunk bir Erzsébet királyasszonyunkban. Ugy véli mindenki, hogy aki oly kiváló tehetségeket vihet egykor a trónra, első sorban méltó arra, hogy a szíve által választott fejedelmi nővel élvezze a boldog családi élet édes örömeit is. A következő napokban meg fogjuk tudni, hogy mi igaz e legújabb házassági hírből; mi csak jelezni kívántuk ezuttal is azt az osztatlan, mely ragaszkodást és szeretetteljes figyelmet, melylyel a hű alattvalók Felséges Urunk és a Felséges uralkodó család tagjai iránt viseltetnek.

A közigazgatási bizottság gyűlése július hó 13-án.

A választott bizottsági tagok közül jelen voltak Batta Bertalan, gr. Bethlen Sándor, Török Bertalan, Zeyk Kálmán. Csiki László kir. ügyész Széplaki Ödön alügyész, dr. Szabó Mihály kir. tanfelügyelőt dr. Ebergenyi Sándor helyettesítette.

Csató alispán jelentése szerint a közigazgatási ügymenet rendes. A jégverés, felhőszakadás sok kárt okozott. Ezután a csongvai patak szabályozási ügyét adta elő, melynek kezdete már az 1883. évre megy vissza s azóta sokféle phasison ment át, állandó jellege csak egy maradt, t. i. hogy a képviselőlet s a község általában nem akarja fizetni a szabályozás költségeit. Éppen ezen, immár nem szokatlan körülmény hozta a K. B. elé az ügyet, mely azonban elrendelte, hogy csak tessék befizetni a 100 frt előleget, mert a kulturmérnöki felvételtől majd ki fog derülni, hogy kik lesznek a szabályozás által közvetlenül érdekeltek és így fizetőköltségek is.

Nagy-Enyed város képviselőtestülete megállapítván 1898-ra a legtöbb adót fizetők jegyzékét, ebből I. I. kimaradott, mert nem volt megfelelő mennyiségű adóval megróva; ő azonban adómentes új épülete után a képzeletben kivethető és ugyanígy felhajtható adóját is be kívánta számíttatni tényleg kirótt és fizetni kö-

telezett adójába, mert úgy mond: adómentes háza után fizet pótdadót, ez pedig egy bizonyos mennyiségű adóösszeg alapján keil hogy legyen megállapítva, számításuk be tehát ezt az elméleti adót is tényleges adóhoz. Zeyk Gábor fontos elvi kérdést látott az ügyben, s ezért a belügyminiszterhez való felterjesztést pártolta, a K. B. azonban elkésettnek látván a folyamodást, az alispáni elutasító intézkedést hagyta jóvá, mert eltekintve attól, hogy a törvény határozottan az előirt adó szerint állapítja meg a virilisek jegyzékét, nem is volna méltányos, hogy egyes új háztulajdonosok, kik adómentességet élveznek és adómentes jövedelmet raknak zsebre, előnyben részesüljenek elő nem irt és így nem is követelhető adó beszámításával azok előtt, kik tényleg meg vannak róva adóval s ez után aránylagosan különböző rovatokkal is.

Az erdőszeti albizottság javaslata alapján, a nagyenyedi járásban felszaporodott erdőkíhágások és közigazgatási ügyek kellő elintézetése végett, a vármegyei törvényhatóságának egy szolgabírói állás rendszeresítése hozatik ajánlatba.

Hosszuteki Felemás Juonak határozottan téves fogalmi vannak a tulajdon mivolta felől. Volt ugyanis neki egy kertje s abban egy díófája. Eladta mindkettőt ugyan, és mégis, mikor a díó megérte, 3 és fél vékát 4 frt 20 kr becsértékben elvitt, úgy vélvén, hogy ez még mindig az övé. A szolgabíró elmarasztalta a jogtudomány mai elveivel határozottan ellentétes nézetben levő atyafit s csak az volt a szerencséje, hogy b. Bánffy Kázmér jobban tudván a törvényt, mint a szolgabíró és az előadó, kisütötte, miszerint ebben az ügyben, a kárösszeg kicsisége folytán, a községi előjáróság illetékes itelkezni, minélfogva a K. B. fel is oldotta a határozatot.

V. G. szénája és burjánja rendben lévén, ezt a jó rendet enyedi Kimpian Stefan azzal bontotta meg, hogy elvitt ezekből egy-egy jó csomót. Megfogták és megbüntették keményen. A K. B. kegyes volt és néhány frtot leengedett a rettenetes főkapitányi ítéletből.

Reinbold Olivér kir. tanácsos pénzügyigazgató jelentésére méltán kíváncsi lehetett a K. B. Szomorú esztendő volt a tavalyi, jégveréssel, felhőszakadással teljes

TÁRCZA.

Nyári lumpolások.

(Levelek egy furdőző asszonykához.)

Alvincz, 1898. július 15.

Édes nagyságos asszony,

Tanácsoljon, az égre kérem, tanácsoljon valamit, hogy gyógyuljak ki ebből az átkozott kedélybajból, mely újra hatalmába ejtett s mely csöndes falusi örömeimet úgy, de úgy megzavarja. Én Istenem, hát nincs számomra már megnyugvás a földön? Nincs? Ott áll előttem a bolygó hollandi példája és úgy megremeg a lelkem. Ha így tart tovább is, kénytelen leszek valami durva erőszakos módszert keresni, melylyel nyugalmat szerezsek örökké háborgó lelkemnek.

Olyan eseménytelen, olyan változatlan ez az emberi élet néha, s mégis oly nyugtalan az én lelkem, oly képtelen diszharmoniaiban van ezzel a nyugodt, zajtalan élettel, hogy meg kell örülnöm.

Oh, mondja, mihez forduljak?

Itt van körültem egy világ, szín, ragyogás, csönd, nyugalom van benne, s ennek a képe nem rajzolódik be az én lelkembe . . . Pedig mennyre akarom, mennyre szeretném!

Hanem van itt a lelkemben egy másik világ, melynek nincs fénye, nincs ragyogása, melyben örök háborgás viaskodik a testéülküli, láthatatlan árnyakkal és ez az örökös küzdelem olyan kedves nekem, ebben az örök háborgásban úgy kéjelgek, dőzsölök . . . Ez az én nyári lumpolásom.

Megdöbbenve kérlem, hogy mért kell ennek így lenni? Hol a vég, melynél a másik, a körülöttem levő világ kezdete van? Keresem, keresem, és mindenütt kód . . . átlatatlan homály . . .

Eszembe jut az a szerencsétlen angol ember, kivel ezelőtt négy esztendővel találkoztam Herkules furdőn. Örökké háborgó kedély volt, méltó párja a bolygó hollandinak, kinek tragédiája ott játszódott le a Gizella-park árnyas fasorai közt, ahol nagyságos asszony talán éppen most veri japán esernyőjével a taktust a kioszk-beli katonazene indulóhoz . . .

Szegény Mr. Thaddeus Bhear! Ugy járt-kelt mindig a vidám, zajos furdőzők között, mint egy nyughatatlan, iümbolygó árny, szenttelenül, lélektelenül . . . Már akkor volt bennem valami az én mostani világomból. Sajátságos vonzódást éreztem hozzá s megkisértem a közeledést.

Zárkozott, bizalmatlan lélek volt s így csak nagynehezen sikerült megnyernem bizalmát.

Végre egy nap, úgy este felé, távol a hullámzó furdőközönségtől, egy padon együtt ülve, megnyílt a lelke előttem.

Nem, sohasem tudom én azt úgy elmondani, ahogy ő festette le nekem akkor az ő szerencsétlen, nyugtalan lelkének a háborgásait, szenvedéseit. Szelid, bús hangja még most is a fülembé csendül, s bár lehet, hogy nem is volt olyan tragikus a történet, melyet elbeszél, mégis akkor egészen megrendített.

Ahogy elbeszélte zaklatott ifjúkorát, küzdelmeit, melyeknek édes jutalmát feltalálta aztán egy nőben, kit nőül vett, hogy a szeretett asszony halála után a kétségbeesés még borzasztóbb örvényébe essék, oly szivertázó látvány volt ez a különben szenttelen arcú, száraz ember, hogy alig tudtam megindulásomat visszafojtani.

Azóta, hogy elvesztette a csöndes, boldog családi tűzhelyt, négy világrészen űzte, hajtotta keresztül háborgó lelke, de nyugalmat sehol sem tudott találni. Késérő meggyőződéssel mondta, hogy nem is fog ta-

lálni soha. Van egy megrögzött hite, mely örök bolygásra készíti. Nem tudja hinni, hogy a felesége teljesen meghalt volna. Érzí, tudja, hogy valahol él, de hol . . . hol? Országokat fut át, kutat, keres . . . árnya a szép nőknek és folyton reménykedik, hogy feltalálja közöttük az ő Loreley-haju feleségét. Ezek a küzdelmes, kínzó meggyőzések az ő nyári lumpolásai. Hisz az átörök-lésben, hisz a lélekvándorlásban s keresi a feleségét, a felesége lelkét, mely elvált tőle, de várja őt szerelmesen, sovárova . . . Itt van valahol a földön, de hol . . . hol?

És mindennap ilyen s hasonló tárgyú beszélgetéseket folytattunk az én angolommal. Ha olykor teoriájának téves voltáról akartam meggyőzni, idegenül nézett rám és arra a napra elhidegült velem szemben. Kénytelen voltam eszméit elfogadni.

Egy hűvös reggel aztán a kurszalón előtti terraszon átlótt szívvel találták meg Mr. Thaddeus Bhear-t. Szenttelen, jéghideg arccal ült egy padon s alácsüngő kezében ott volt a halálhozó revolver.

Két levél volt a zsebében. Az egyikben intézkedett, hogy az Erzsébet-gloriette melletti kis halmon temessék el, s a levélhez hozzá volt mellékelve a temetési költség. A másik levél nekem szólt.

Talán nem sértem a halott emlékét, ha ide írom Nagyságos asszonyának ez érdekes levelet, mely világot vet Mr. Thaddeus Bhear-tragédiájának utolsó felvonására.

Íme a levél:

Kedves barátom,

Megtaláltam a feleségemet. Ott az Erzsébet-gloriette melletti kis halmon akadtam rá . . . Ugyanaz a Loreley-haj, mosolygó szemek, vidám, derűs arc . . . Ugyanaz az ártatlan csengő nevetés, naiv, gyermekes kedély, tiszta, szeplőtelen lélek . . . Csak látnom kellett, hogy megismerjem. Ó az! Ó az!

2. oldal.

az idej. Buzának, kukoricának nagy az ára, csak hogy ez a buza és kukorica nem a mi gazdáinké volt. Ily körülmények között adót fizetni végrehajtások nélkül, bizony szép dolog, de nehéz mesterség. És némileg mégis meg lehetünk elégedve az eddigi eredménynyel.

Ugyanis egyenes adóból hátralék volt 686.655 frt. Junius hó végéig esedékessé vált 362.369 frt, helyesbítés után összesen egy millió tizenháromezer 189 frt. Ebből befizettetett 178.356 frt. A többi az aratást, a szüretet s más egyéb fele gazdasági műveletet várja.

Hadmentességi díjból a hátralekkel együtt 79.117 frt volt esedékes; befolyt 1217 frt, mi azt mutatja, hogy a felmentett hadkötelesek nagyobb száma nagyon szegény legény.

Az ital- és fogyasztási adóból volt a legkevesebb hátralék, t. i. 17.536 frt, a f. évi előirással együtt 175.611 frt, és ebből volt a legjobb befizetés, t. i. 158.124 frt.

Az illeték tartozás megfizetése szintén egyik gyöngye oldalainkhoz, mert a 324.011 frtból csak 26.245 frt folyt be.

Az 56.348 frtot tevő illeték-egyenértékből 9.924 frt lett befizetve.

Ezután következett egy nagy tömeg leírás, felebbezés stb., miket a K. B. szép csendesen elfogadott.

Tóth Miklós árvaszéki elnök vette át a szót s rövid, velős referációját végén jelezte, hogy az árvákról szóló bejelentések az új örökösödési eljárás folytán annyira szaporodnak, hogy alig-alig győzi a mostani személyzet, s ha így tart még, valószínűleg személyszaporítást lesz kénytelen kérni. Most azonban még várakozik.

Albert Iván kir. főmérnök, az ut-ügyek komoly arczu vezetője, meglegedéssel jelentette, hogy az államutak állapota jó, a kavicsalmok pár hét alatt mind kihordják. A gyulafehérvár-abrubbányai uton az ompoly-preszákai részt is munkába adta. A víz által elsodort miriszlói hid felépítése végett f. hó 30-án lesz a közgazgatási bejárás. A zalathna-n.-almási utvonalat egy rendkívüli fellegszakadás megrongálta. A törvényhatósági utakon foly a kavics-szállítás, épül a vizaknai hid és több beton áteresz. A felhőszakadás különösen a turoczkói uton tett kárt. Utadoból 3.403 frt 76 kr folyt be. A felenyed-abrubbányai utvonali kiépítetlen részének tracirosásához egy napidíjas gyakornok felvétele szükséges, mert különben évtizedek múlva sem lesz készen ezen igen szép havasi út.

Dr. Ebergényi Sándor ezuttal mutatta be magát először, mint a szabadságra ment kir. tanfelügyelő helyettes, kit ismeretes szerénységével fogva csak különleges kapacitással lehetett a zöld asztalhoz leültetni. A kir. tanfelügyelő nevében elmondta, hogy a buzás-bocsárdi és m.-bükösi ev. ref. iskolák államosítása kedvező befejezést nyert, folyamatban van a m.-lapádi, meg lesz kezdve M.-Herepén, M.-Gezsén, Sárdon, Istvánháza és Ozdon. Pókafalva nem akart eddig nyári menházat

felállítani, holott 72 óvodaköteles gyermek van; a K. B. erőlyesen intézkedett, hogy rőnd legyen.

Kedvetlenül érintette a K. B.-t, hogy az abrubbányai állami iskola tanszemélyzete között ismét dúl a vizsaly s elmérgesedett az egyenetlenség. Persze legjobb volna az egészét szétosztani az országban s egészen új tanítókat hozni. Most azonban a felmerült súlyos panaszok folytán a fegyelmi keresetet megelőző vizsgálatot el kellett rendelni s ezzel dr. Varró László tb. főjegyző első aljegyző lett megbízva.

Az alamori népek nem akarnak fizetni 5% iskolai adót; elrendeltetett, hogy fizessék mindazok, kik a törvénynek megfelelően beállított felekezeti rendes iskolába nem járatták gyerekeiket, vagy ily iskolát fenntartó felekezethez nem tartoznak.

Széplaky Ödön alügyész jelentése a fogházak állapotáról tudomásul vétetett.

Dr. Magyar Károly főorvos jelentése szerint az egészségügyi állapot nem kedvezőtlen. Leggyakoribb kór a gyomor- és bélhurut, váltóláz. Van 61 trachomásunk is, többnyire a tót napszamosok között. A megyei kórházban június havában 80 beteg ápolatott, ezekből 3 meghalt, ápolás alatt maradt a hó végén 38. Szomorú tünetképpen említette fel, hogy Krakkóban, Felső-Gáldon, Tiborban a pellagra betegségben 1-1 egyén szenved a nyomoruságos rossz kukoriczatáplálkozás folytán, kik orvosi kezelést alá vétettek.

A gyűlés 12 órakor véget ért.

Referens.

Vegyes hírek.

— **A belügyminisztérium új politikai államtitkára.** Ő Felseje 1898. évi július hó 9-én Ischben kelt legfelsőbb elhatározásával Latkóczy Imre volt belügyi államtitkárnak a közigazgatási bíróság másodelnökévé történt kinevezetésével üresedésbe jött belügyi politikai államtitkári állásra Jakabffy Imrét, Krassó-Szörény vármegye főispánját nevezte ki. Jakabffy 12 évi főispánágának ideje alatt kiváló adminisztratív közigazgatási erőnek bizonyult és így méltán remélhető, hogy az államtitkári teendők az ő kezeiben különösen a közigazgatás terén sok üdvös és kiváló tevékenységnek lesznek kuforrásai.

— **Vörös László** kereskedelmiügyi államtitkár távozásáról beszélnek a lapok, melyek szerint lemondását már beadta volna. A minisztertanács ugyan véglegesen nem határozott e felett s az államtitkár a f. hó 14-én megkezdett vámrétekezlet alkalmával Dániel miniszterrel együtt részt vett. Vörös László kétségtelesen a kereskedelmi minisztérium egyik legkiválóbb oszlopa s eddigi pályáján nagy szolgálatokat tett Baross és Lukács miniszterek alatt a magyar közlekedésügynek, azonkívül képviselői körökben nagy sympathiával bír.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Möricz Lajos pénzügyi fogalmazót a nagyenyedi kir. pénzügyigazgatásához segédtitkárrá nevezte ki.

Egy idegen ur kísért. Boszankodtam rá, hogy ott látatlanokodik körülöttem. Nem akartam, hogy szemtanúja legyen érzékeny találkozásunknak, s így megvártam, míg elmegy.

Egyszer aztán magára maradt az én Loreley-haju nőm; az idegen ur bement a fenyvesbe.

Virágokat tegegetett aztán az én tisztalelkű asszonyom s egészen meg volt lepette, mikor eléje álltam. A régi édes, becéző nevén szólítottam, de ő idegenül bámult rám. Elmondtam, hogy milyen nyugtalanul kerestem mindenütt, amióta elhagyott, s hogy mennyire reméltem, hogy föltalálom. Hiába! Hittam, hogy jöjjön vissza Angliába, de nem felelt rá semmit. Csak azok az ártatlan, mosolygó szemei nyitak karikára a rémülettől s az örökké nevető ajkai vonaglottak. Nem ismert meg szegény. Istenem, Istenem! Hát annyira megváltoztam volna? Mit csináljak, hogy megismerjem?

Megfogtam gyöngéden a kezét. Oh, hogy sikoltott ekkor, milyen iszonyattal rántotta vissza azokat a rózsaszírom ujjakat, melyekkel annyiszor simogatta végig egykor arczomat. Nem, nem... sohasem ismer már rám. A fájdalom majd elvette az eszemet; elfordultam, hogy ne lássa meg a könnyeimet. Ekkor elfutott. Arra szaladt a fenyves felé, amerre az idegen ur ment. Nem mentem utána. Minek is? Hiszen nem ismert rám, nem... Most már mindegy.

Mit csináljak? Érdemes így élni? Nem, nem... Elég volt az örök háborgásból. Nem kéjelgek, nem dözsölök többet a sovárgásban, a szenvedésekben... Meghalok. Igen. Kövessen!...

Szeretettel öleli

Thaddeus Bhear.

Eddig a szerencsétlen angol levele. Annak idején a lapok irtak is haláláról, talán emlékezik is rá nagysá-

gos asszony. Csöndes örültnek mondták, kit betegsége kergetett a halálba. Én is azt mondom.

De hát nem vagyunk örültek mindnyájan? És vajon nincs igaza az angolnak, ki megtalálta a boldogságot a maga módja szerint? Higyje el, örültség az élet, maga egy nagy képtelenség... Vagy miért élünk? Hogy néha-néha azt higyük, hogy boldogok vagyunk s aztán belassuk, hogy nincs igazunk? Hogy gyötrődünk, szenvedünk s boldog megváltásként várjuk végül a halált? Hát nem jobb akkor nem születni?

Hanem talán még sincs igazam. Hiszen sokan, ugy mondják, boldogok, szeretik az életet s nem sovárognak a halált. De vajon meddig? Mindig, vajon mindig?... Nem, nem!

Nagyságos asszony most boldog, vidám, gondtalan. De mondja, ilyen volt mindig? Ugy-e nem? És ilyen lesz mindig? Ugy-e, hogy nem meri egész biztosan remélni? Nem.

Mert abszolút holdogság nem létezik a földön s mert mi szenvedésekre vagyunk teremtve.

De hát miért? Minek?

Én nem helyeslem ezt. Ha már van halál, legyen az élet boldog, hiszen a halállal úgy is megfizeti az ember boldogságát. Meg.

Hanem legyen ez elég. Nagyságos asszony mulasson, vigadjon, hiszen szép az élet, ha annak látjuk. Lám én is mulatok, én is dözsölök az én gondolatomban... Ezek az én nyári lumpolásaim.

Szeretnék pletykálni valamit a mi csöndes, alvó falunkról, de nem tudok, nem vagyok olyan hangulatban...

Bocsás-on meg, ha untattam. Kezeit csókolja

hű tudósítója

Alvinczi József.

NB. Különbölni bolondság amit irtam, ne töröljék vele.

— **Részvétirat.** A szabadságharc egykori katonájának, Török Dániel 48-49-es honvédtisztnek, a hazafias szellemű, munkás, mint a férfinak elhunyt fia felett fájó részvétét fejezte ki a kolozsvári 48-49-es ereklye-muzeum s azt az elhunyt leánya, Török Gyöngyike Parsche főhadnagyné urnének tolmácsolta.

— **Adózó közönségünk figyelmébe.** Nagy-Enyed város adóhivatala ez uton is értesíti a város adózó polgárait, hogy a megyei utadó-kivetési lajstrom Alsó-Fehérmegye törvényhatósága által az 1898. évre jóváhagyatván, e hó 18-25-ig a városi adóhivatal helyiségében közszemlére ki van tevé, hol az érdekeltek által a hivatalos órák alatt betekinthező és az esetleges észrevételek ugyanott megtehetőek.

— **48-49-es iratok Nagy-Enyedről.** A kolozsvári orsz. tört. ereklye-muzeum kérésrel fordult Drágai Rezső 48-as főhadnaghoz, hogy amennyiben birtokában lennének a szabadságharcra tartozó iratok, vagy más adatok, sziveskedjék azokat beküldeni.

— **Turisták.** A veszprémi áll. felső keresk. iskola 3 növendéke: Rosenblatt Gyula, Csomay Károly és Mannheim Károly érkeztek tegnap átutazólag városunkba. A három ifju a nagy szünidő alatt gyalogszerrel bejárja Erdélyt és az Alföldet. Ma tovább folytatták utjokat Kolozsvár felé.

— **Mulatság.** A Maros-Ujvárt e hó 17-én tartandó mulatság, mint értesülünk, a legszebb sikernek néz elébe. A ref. egyházközösség tagjai, a védnökök s a rendező bizottság tagjai lázas tevékenységgel működnek a siker érdekében. Nagy-Enyed városából is sokan fognak részt venni e mulatságon.

— **Kiváló előzékenység és figyelem.** Egy bécsi cég, mely optikai műszereket gyárt, felkeresete a mi tudós alispánunkat is annonce-aival. Ugyanazon napon küldött is neki hármát, persze azon fellevésben, hogy a háromféle címzés három derek férfit fog boldogítani. Az első így szól: „Herrn Csato Janos alispán in Alsó-Fehérmegye. Ung.“ A másik: „Herrn Jankafalvi Csato Janos alispán in Nagy-Enyed.“ A harmadik: „Herrn Csato Janos kir. tan. Alispán in Nagy-Enyed.“ Alispánunk szerencsésen meg is kapta mind a hármát.

— **A bójtos ebéd.** A mi alispánunk beszélt, ki jó memoriajával sok józú történeteket őrzött meg a múltból. Bójt idején sok vendég volt néhai Kovács Miklós erdélyi püspöknel. Ebédhez invitálta őket s midőn az ebéd során pánkót hordoztak körül, az egyik vendég a püspökhöz fordul s azt mondja: „Kegyelmes uram! biz' ez a pánkó nem bójtos, zsírral van kísüve.“ Jó, jó, — feleli rá a püspök — a szakácsné dolgába nem kell beleelegedni! — s azzal vidáman megették a pánkót.

— **Nyilvános számadás** a „Nagyenyedi Lawn-tennis társaság“ által a második Lawn-tennis-pálya elkészítése és felszerelése költségeinek fedezésére f. évi június 25-én rendezett táncmulatságáról. Személyjegyért befolyt 63 frt, családjegyért 35 frt; felülfizettek: Mélt. Zeyk Dániel főispán 4 frtot, Felszegy Sándor anyakönyvi felügyelő 5 frtot, Fischer József 75 kr, ifj. Kerekes Mihály 50 kr. Az utólag megváltott jegyekért befolyt 5 frt, összes bevétel 112 frt 50 kr, ezzel szemben volt kiadás 91 frt 65 kr, marad a pénztárban 20 frt 85 kr. Fogadják mindazok, kik ezen mulatság rendezése körül fáradoztak, a vers-nyekben részt vettek és a sikert bármilyen módon előmozdították, a rendező bizottság halás köszönetét, melyet jegyzőkönyvbe is iktatott, különösen pedig Felszegy Sándorné szül. Gyárfás Gizella ó nagysága, ki csinos és gonddal készített jelvényekkel tüntette ki a versenyekben győzteseket. A rendező bizottság.

— **Vállalkozók figyelmébe.** A kolozsvári 21. honvéd gy. ezred parancsnokságnak f. é. 3374/kb. sz. a. kibocsátott hirdetménye szerint a honvédelmi miniszter ur Ó Nagyméltósága a helybeli honvédség részére Nagy-Enyed város határában építendő lőter munkálatainak végzésére 15.540 frt 68 kr költséget engedélyezett. A XVII. csoportban részletezett munkálatok teljesítése vállalkozás útján leendő biztosítása céljából f. év és hó 30-án délelőtt 9 órára versenytárgyalás hirdettetik, mely a honvéd-zászlóalj-parancsnokság irodájában (honvéd laktanya) fog megtartatni. A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a zászlóalj-kezelőtiszt irodában bármikor betekinthezők, hol a beadandó ajánlat és tárgyalásra vonatkozó bővebb felvilágosítás is nyerhető.

— **Tűzre, vízre vigyázzatok!** A beállott meleg idők óva intik városi közönségünket, hogy az esetleges tűzek elhárítása végett a tűzrendészeti szabályzatok által előírt kellekekkel lássák el magukat. Épen azért figyelmeztetjük a város lakosságát, hogy az udvarokat megfelelő vízmennyiséggel lássák el s ezen kívül pedig kellő horgokat és létrákat szerezzenek be, hogy egy esetlegesen támadt tűz készületben talájanak a lakosságot. Mindezekre azért figyelmeztetjük a lakosságot, mert biztos tudomásunk van arról, hogy a helybeli reudórság a tűzoltósággal karöltve a közel-jövőben

helyszíni szemlét tart, amikor is azokat, kik a tűzrendészeti szabályrendelet követelményeinek nem feleltek meg, szigorúan fogja megbüntetni.

— **Hármas állami papucs.** Jáva pálmás vidékein van egy kis állam, melyben nők kormányoznak. Az uralkodó ugyan férfi; de mindenben az államtanácstól függ, melyet három asszony alkot. Helyzete tehát részben nagyon rossz, részben nagyon jó. Ha az államtanács kér tőle valamit, már csak udvariasságból sem tagadhat meg tőle semmit; ha pedig ő akarja az államtanácsot az orránál vezetni, akkor nyakra-főre udvarol nekik, ami jávai szokás szerint abból áll, hogy piros kendőt és gyöngyklárist vesz nekik ajándékba s azt azután kiveti adóba.

— **Ébredés.** Benedek Elek nagy történelmi munkájának, melyben a magyar nép multját és jelenét írja meg az ő bájos nyelvén, három új füzetet, a 15., 16. és 17-ik fekszik előttünk, hogy meggyőzzön bennünket arról, hogy nem csalódtunk, midőn az Athenaeum e sikerült vállalatának megindulásakor oly nagy várakozással néztünk annak folytatása elé. Ime végre egy történelmi munka, melyben a tudós és a népirodalom egymásba olvadva lép elénk, mely a gondos és lelkiismeretes kutató alaposágát az olvasó figyelmét és érdeklődését lebilincselő elbeszélő ügyességével egyesíti. A három új füzet azt a kort tárgyalja, melyben a magyar nemzet ébredezni kezd hosszú, százados álmából, azt a kort, midőn Mária Terézia, majd József újításai felkeltik azt az egészséges reakciót, mely ugy hatott a magyar nemzeti élet minden ágára, mint az üdítő, termékenyítő eső a hosszú szárazság folytán eltikkadt, nehéz álmába merült természetre. A nagy kor rajzában szinte megdöbbentő elevenséggel vázolja elénk Benedek a Hóra-féle lázadás zord jeleneteit, majd a Martinovics-féle összeesküvés álmokat kergető vértanúit. És míg a nép vergődéseinek, vágyainak, felcsigandó, majd csüggedő reményeinek művészi rajzában, mint a nép lelkének, gondolkodásának nagy ismerőse, kiváló pszichologusnak mutatkozik Benedek, addig Mária Terézia, II. József, Lipót és Ferencz alakjának finom megrajzolásával, nagy jellemző erejéről tesz tanubizonyosságot. A nagybecsű munka egyes füzetei 30 krajczárért kaphatók.

— **Az önálló magyar hadsereg.** Az „Athenaeum” r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tiz kötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) nyolczadik kötetéből legújabbban megjelent 157., 158., 159. füzetekben Marczali Henrik leírja a híres 1790—91-iki országgyűlés történetét. Tudvalevőleg ezen az országgyűlésen a Mária Terézia és József császár által követelt magyar nemzet ellenes politika visszahatása gyanánt a rendek követelték a magyar szabadságjogok és nemzeti jogok újból való megerősítését. Ez az országgyűlés, mely a legmagasabb fokú érdeklődéstől kísérve nyitott meg Budán, arról is nevezetesen, hogy a hölgyek ekkor nyertek legelőször engedélyt arra, hogy az országgyűlést látogassák és a karzaton jelen legyenek. Az országgyűlési gravamenek között a legsúlyosabbak voltak azok, amelyek a hadsereg elnémetesítésére, nemzeti jellegéből való kivételre vonatkoztak. Ez a nemzeti sérelem már előjött mindjárt, mikor II. Lipót király koronázási diplomájának kiállítására felelt vitatkoztak. Még a diploma-készítő bizottság kiküldetése előtt felolvasták a rendeknek a magyar katonaság folyamódását, melyet a „Károli, Pálfi, Nádasdi, Splényi Gyalog- és Erdődy, Toscana, Splényi, Lovas Regementbéli főtisztek” nyújtottak be a „Tekintetek Nemes Hazának”. Ezek a főtisztek tizenkét pontban foglalják össze kívánásaikat. Kívánják a független, önálló hadsereget, mely kizárólag magyar tisztek parancsnoksága alatt álljon; ez a hadsereg egyedül a hazától függjön, békeesség ideje alatt folyton „a hazában kvártelózzon”, a hadsereg ruházata, nyelve legyen magyar. „A német nyelv, — ugymond — melynek sulyát nehezen viseli a közkatona, a haza seregétől kiirtassék s az egész hadi szolgálat magyar nyelven folytassék, ami az idegeneknek illendő eltilvozásra fog szolgálni.” Hábora idején a magyar sereg soha a némettel össze ne kevertessék, hanem maga s együtt harcoljon, hogy az által elkertülje ama mesebeli szárnak sorsát, ki a lónak eledelt hordván, maga éhen meghalt” stb. Ez a folyamódás is egyik jellemző kifejezése annak az általános nemzeti ébredésnek, mely József császár után következett. Ennek a folyamódásnak sorsát is megírja Marczali Henrik. Maga a folyamódvány felrészeltetett, az aláírók pedig üdöztettek. Ezek a füzetek is tele vannak erre a korra vonatkozó számos képpel. Mint műmellekletek vannak a füzetekhez csatolva „I. Ferencz koronázási esküje” (Mansfeld egykoru metszete után). — „I. Napoleon” (Isabey metszete után). — „II. Lipót koronázási esküje” (egykoru színezett metszet után). — „II. Lipót koronázása” egykoru metszet után. Egyes füzet ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

— **Az osztrák kvóta-bizottság 38.5% kvótát követel!** Hát nem borzasztó ez? No de reméljük, hogy a magyar bizottság kellő értékére fogja leszállítani ezt a horribilis számot. E felől tehát nyugodtan lehetünk, legfeljebb olyan mértékben boszankodunk, hogy Magyarországra, amely mértékben csodálkozunk, hogy Magyarország legszebb és legjobb szépirodalmi lapjainak egyike, a „Képes Családi Lapok” című illusztrált szépirodalmi hetilap egy évre 6 frtért, félévre 3 frtért s negyed-

évre 1 frt 50 krért küldi füzetét az előfizetőknek, s ehhez, ha az egész évi előfizetéshez 80 kr, félévhez 40 kr, s negyedévihez 20 kr postaszállítási és csomagolási díjat csatolnak, még ingyen négy, illetve kettő, vagy egy ajándék regényt is küld a kiadóival V. Vadász-utca 14. szám Budapest. Mutatványszám kívánatra ingyen.

— **A „Zenélő Magyarország”** zongora-zenemű-folyóirat V. évfolyam július 1-i XIII-dik füzetét különösen érdekes zenemű-tartalommal jelent meg. Tartalmazza: I. Lányi Ernő „Régi nótá, híres nótá”, II. „Vékony deszka kerítés”, magyar dalokat. III. Widecke Ad. „Méhkas” induló (Bienenhaus-Marschot.) IV. Reiser Ág. „Tengerszemén.” Idyllt hegedűre zongorakísérettel. V. Tapperl Vilmos. „Vidám jó kedvvel” salond-arabot. Ily gazdag választékát és a legújabb zeneműveket találja meg a zongorázó közönség a „Zenélő Magyarország” minden füzetében. Minden füzet 10—10 oldal zenét ad. Előfizetési ára az épp most meginduló III. évfolyamban 6 hasonló gazdag tartalmu füzetre 60 oldal zenetartalomnak 1 frt. Előfizetheti a „Zenélő Magyarország” kiadóhivatalában, Budapest, VI. Csengery-utca 62/a szám, honnan mutatványszámot bárhová ingyen és bérmentve küldenek.

Közgazdaság.

A Nagyhortobágy.

(Folytatás.)

Ha mindezek a munkálatokon átestek, évenként legalább kétszer jószágszámlálást kell végezni, hogy az esetleges visszaéléseknek elejét vegyék. A számlálás sok gondot ad, nem ritkán 60.000—70.000 darabot kell felolvasni. Az emberektől elsokott jószág az idegen arczok, idegen gunya láttára hamar megbogárzik, no hiszen üthetik bottal a nyomát a számlálók, a birka mihamarabb összekeveredik, nehéz belőle kiigazodni. Hajnalban 2—3 órakor a tett helyén kell lenni, ott könnyen megy a munka, fektében el lehet végezni. A számláló egyenkint veszi s minden száznál átadja a szót a százasnak, ki csak arra ügyel. A megolvasott számot a pásztorok írásos jegyzékével meg a hajtó-czédulákkal egybevetik s ebből derítik ki a valót.

A város ménese és a törzsgulya részére a téli takarmányt a Hortobágy szénatermő részei szolgáltatják. A fűnövesből kiindulva, egyes részeket különösen a dísnöföldön tilalmazznak. A tilalmast a környékbeli falvak erre már rátartó lakóival részert levágtatják, a Mátára hordatják, hol kazalba rakják.

A legeltetés gulyánkiint, ménesenkiint, konda és nyájkint rendezetik be, minden jószágneemnek meglévén az előre kijelölt területre.

Tenyészgulya 7 járason van, mely a bikákkal együtt jár, közte van az idei borjuszaporulat is. A gulyajárások: sároséri, halasközi, pentezugi, hármási, mátameggetti, papegyházi, faluvéghalmi járasok. Minden gulyának van egy-egy felügyelő gazdája, kinek ugyancsak a felügyelete alá tartozik az azon járason levő egy-egy renyhe ménese.

Az elősorolt gulyákon kívül van még egy szűzgulya, két vagy esetleg több tinógulya, egy bikagulya, az ökörgulyák, melyekkel a város ménese ugyanazon járason él, végül van még a törzsgulya.

A loállomány, mely kiint a Hortobágyon legel a főntebb jelzett renyhe méneseken kívül, még a következőkből áll: az öt cziframéneseből és a város méneséből. A renyhe ménesekben fedeztetés nincs, ellenben a czifra ménesekben csak a város méneséből kikerült nemesebb apalovak használatnak. A fedeztetés csupán kézből történik. A czifra ménesek járasai: macskatelki, szásztelki, szatmáritelki, ludashalmi és kungyörgyi járas. A csödörménés külön van a Mátán elhelyezve. Mindezekben kívül kiválóan fontos a gazdák által az utóbbi években alkotott csikótelep a Hortobágyon, mint olyan, mely czéljának teljesen megfelel.

A juhok részére a Hortobágy Elep felőli része van kijelölve. Ez a legszűkebb, legalacsonyabb fűv hely, mely e jószágum tartására még alkalmas, de másra alig volna sikerrel használható. Külön nyájokban tartják a magyar juhot, külön nyájokban a birkát, de elvannak különítve a kosok a kosjárason. A juhászat részére külön nyíró színei, egész kis telep, vannak a juhtartó gazdáknak.

A sertések kondákban megint sertésjárason élnek, mely a terület mélyebb fekvése és vízenyösebb természeténél fogva e jószágum tartásának különösen kedvez.

Hortobágy három egészségügyi kerületre van bocsátva: Mátá, Ohat és Zámra. A pusztá legközelebbi ügyeinek óra, a rend lelke s ennek a nagy pusztai birodalomnak vezére a mátai biztos. Vele együtt az állatorvosok laknak kiint. Az utóbbiak száma jelenleg három, felügyelnek az állategészségi viszonyokra, naponta átnézik az állatokat, egyik inuen, a másik tul a

Hortobágyon, a harmadik a beteg állatokat meg a gyógyszerért kezeli. A beteg állatokat kórházba szállítják, a fertőző vagy gyanus betegeket elkülönítik.

Egybefüggő rendszert alkot a kezelés s az egészségi viszonyokra szigorú felügyelet gyakoroltatik. Mindazon intézkedések, mik a földmívelési minisztérium által az állategészségügy tekintetében elrendeltek, szigorúan megtartatnak. Néha napján ugyancsak talpra kell állani, ha a nagy jószágszámban valami ragadós betegség mutatkozik. Van rá eset, mikor az egyes méneseket, gulyákat zárlat alá kell vetni. Ilyenkor abba sem ugylegő jószágot behajtani, sem abból kihajtani nem szabad. A gyanus betegségben elhullott, vagy kiirtott állatok hulláit fertőtleníve oly helyen ássák mélyen a földbe, melynek a legelő jószág közelebe sem igen megy s még a természet is gondoskodik róla, hogy ne mehessen, a felásott szik rögei évek hosszú során kopárok maradnak, nem borítja be új tenyészet.

(Vége következik.)

Csarnok.

Spanyolország vereségei.

Sötét fátum üldözi a büszke spanyol nemzetet, mióta elvesztette világhatalma nimbuszát; történetének lapjain a nemzeti gyász napjai sűrűn váltják fel egymást s kérelhetlenül mutatják a nagy katasztrófa utját, melybe a szerencsétlen ország háromszáz év óta feittartoztat-hatatlanul rohan.

A történelem egyik legirtóbb háborúját szenvedte át Spanyolország ezelőtt háromszáz évvel is, amikor a híres spanyol armadát tönkretették sir Francis Drake angol hadihajói, úgy, hogy egy teljes hónapon át hányódott a „győzhetetlen flotta” szerteszét az Éjszaki-tengeren, itt is, ott is el-elvesztve egyet vitorlásai közül, míg hatvan gályája a skót és ír partokon szenvedett törést s roncsaik és halottjaik elborították a partmellekek zátonyait. Ezt a háborút is V. Fülöp gőgye indította Erzsébet angol királynő ellen azért a védelemért, melyet ez a király németalföldi protestáns alattvalóinak nyújtott az elnyomás ellen. Amily dicső lapokat fűzött e hadi tény Anglia történetéhez, épp oly gyászos emléküvé vált az Spanyolországra nézve, mely oktalán módon s az angol korona után táplált telhetetlen vágyától indítva adott alkalmat a háborúra. A Lissabonból utra indult százharminczket spanyol hajó közül ötvennégy tért vissza s az is megrongálva, megfogyott legénységgel. Ezerek veszték oda emberéletben és milliók kinesben. Maguk a spanyol hajóhad vezérei is nyomorultul veszték oda. Don Pedro de Mendora megöletett, Don Alfonso de Layra foglyul esett, Recelde és Oquedo vizionláthaták hazájukat, de csak azért, hogy rövid időre azután ők is kétségbeesve haljanak meg.

Érdekes lesz néhány rövid vonásban megismerni a spanyol flotta ez időbeli állapotát Spanyolország világhatalma fénykorában. 132 vitorlás hajó közül, mely 1588. május 29-én indult el, hogy Medina-Sidonia herczeg haditerve szerint a doweri szorosban csatlakozzék a pármái herczeg 30.000-nyi németalföldi seregéhez, 94 volt száz tonnán felüli, összesen 8866 tengeresszel s 21.552 katonával. Újabb történetírók tanúsága szerint a spanyol armada éppen nem volt semmivel különb az angol hajóraj legénységénél. Több embere volt, mint az angol hajóknak, de a spanyolok rosszabb tengerészek voltak. Ágyujok is több volt, de kisebb öblűek az angolokénál. Mindezek mellett ha képesek lettek volna összeütközni az angol hajórajjal, hajóik nagyobb magassága miatt sokban felülkerekedhettek volna; azonban a jól és könnyen vitorlázó angol hajók tettszéze szerint ki tudták kerülni az összecsapást.

Azonfelül mindjárt Lissabonból való elindulásuk után rettenetes tengeri vihar tizedelte meg a spanyol gályákat, mely alkalommal négynek teljesen nyoma veszett, háromban a föllázadt angol, francia és török gályarabok, fölhasználva a vihar-okozta zavart, megtámadták a spanyol legénységet, s erőt véve rajtok, az uratlanul maradt gályát Bayonneba irányozták.

II. Fülöp halála után a nagy birodalom erkölcsi és anyagi bomlása feltartoztatathatlanul haladt előre, elriasztó tanulságul a zsarnokuralmi szervezet, a sötét előítéletek, s a kiszipolyozott nép-filéreiből táplálkozó királyi fény vezetés szövevénye mulandóságának. Melatlanul kegyenczek tékozlásai nyeltek el a szerencsétlen háboruszkodások által, különben is nagy részben fölemesztett közjövödelmeket, hogy az 1608. évi tavaszán a királyi tisztviselőknek már tizennyolcz év fizetési voltak hátralékban. Pedig az akkor nyolcz millió lelket számláló spanyol királyság jövedelmei meghaladtak a mai Belgium és Bajorország jövedelmeit több mint felével, s alig maradtak alul Poroszország mai bevételein. Csupán európai birtokai évi 21,292.000 aranyat hajtottak a spanyol királynak, tehát mai értékben 140,527.000 tallért. Ezenfelül az Amerikából szállított

nemes érczeknek ötöd része — az ugynevezett kvintó — is a királyi kincstárt illette. A királynak Közép- és Dél-Amerikában saját bányái is voltak.

Tett pedig mindez évi három millió aranyat, vagyis 19,800.000 tallért, nem számítva a két Indián kereskedési egyedárusággal bíró üzerek évi adóját, amely szintén félmillió aranyra, azaz három millió háromszáz-ezer tallérra rugott.

Mindezt a reugeteg összeget Spanyolország háborui és idegen gyarmatainak védelme nyelték el legnagyobb részben. Búszke hajóhadának megsemmisítése után tizenkét évvel már az államkincstár oly zavarokba jutott, hogy III. Fülöp 1600. áprilisában elrendelte a Spanyolországban található összes arany- és ezüsttárgyak összeírását, esküvel megerősített önkéntes bevallás alapján. De ez a rendszabály erős idegenkedésre talált. A nemesek csak zugolódva engedelmessé váltak. A papok pedig a szószékéről tiltakoztak a „templomfosztogatás” ellen. Hanem azért a sevillai érsek, akinek — igaz — majd 300.000 aranyra tehető évi jövedelme volt, a Lermái herceg, Valoda marquis s mások egymásután hordták garmadába drágaságait, vagy pénzzel váltották meg azokat. Még ez sem volt elég. Egy királyi hivatalnok egy szerzetes társaságában házról-házra járt koldulni, hogy a királyi pénztár megtöltesse, s ötven realon (tiz talléron) alul alamizsnát el sem fogadtak. Végre a pápa kegyelmét is apró pénzre váltotta a spanyol politika s egy brevét eszközölt ki tőle mindazon portugálok fölordozására, kik a zsidó hitre tértek át.

Ennek ellenértékét kerek 1,860.000 aranyban, vagyis 12,276.000 tallérban kellett az illető portugáloknak megfizetni.

Kétszáz millió aranyába, azaz közel 1320 millió tallérjába került Spanyolországban a németalföldi háború is. 1598-tól 1609, azaz III. Fülöp trórualeptétől a hollandokkal megkötött tizenkét évi fegyverszünetig összesen 37,488,565 aranyat, azaz 247,425.000 tallért költött Spanyolország Flandriára. Átlagos számítással tehát minden év majd negyedfél millió aranyába — 23 millió tallérjába — került.

És a spanyol katonák nemcsak Flandriában harcoltak a Habsburg-házért és a katolikus egyházért: Magyarországon és Dalmáciában is állandó ezredek tartott a spanyol király harcolni a török ellen s évenként legalább 2—300.000 arannyal támogatta a császárt. Később a németországi katolikus ligát is 3000 gyalogossal s 1000 lovassal segítette, ami évi 360.000 arany, vagyis 2,380.000 tallér kiadást tett. Ma ugyanakkora számú katonaság fenntartására legfeljebb 900.000 tallérba kerülne.

Nagy áldozatokat kívánt az itáliai spanyol birtokok védelme is hadseregben és flottában.

A portugál megszállások pedig, nevezetesen Tanger, Cerita, Mazagan, a Kanári-szigetek, az ázsiai és a brazil gyarmatok őrsei annyiba kerültek, hogy Castilia adójából még évi 1.000.000 aranyat kellett ráfizetni.

Ily körülmények közt, midőn 1607-ben a király minden segélyforrásból kifogyva látta magát, a királyi pénzügyi tanácsos kétségbeesésében erélyes lépésre szánta el magát. Megkérdezte a teológusokat, vajjon a tizenhat százalékos kamatláb megegyezik-e a katolikus dogmákkal? S mikor a bölcs teológusok erre

tagadólag feleltek: akkor a tanács elhatározta, hogy a genuai bankárok kölcsönét, melynek fedezetére az amerikai bevételek három milliónyi összege tizenkét évre le volt kötve, öt százalékra redukálja. Tőketörlesztésre és kamatfizetésre ettől fogva már csak évi egy milliót rendeltek s ezzel együtt természetesen a törlesztési időt is tizenkilenc évre hosszabbították meg.

Mindezek mellett 1610-ben, midőn a Franciaország-gal kitörni készülő háború fenyegetett, ismét kénytelenek voltak a három lovag-rend nagymesteri méltóságából befolyó jövedelmeket évi 120.000 arany erejéig záloggal terhelni, amiből 2,400,000 arany kölcsönt biztosítottak. S már pár hóval rá a lombárdiai seregállítás újabb 1,600.000 arany kölcsönt tett szükségessé.

Nem szükség külön említeni, milyen végzetes hatást gyakorolt pénzügyeinek ezen ziláltsága Spanyolország politikai befolyása fokozatos aláhanyatlására, egykor oly fontos világtörténelmi szerepének elvesztésére. Népe elszegényedésével együtt járt műveltségbeli hátramaradása is. Erőtlenül, hatalom nélkül már a XVII. század végén így lett odadobva Franciaország felsőbbségének; míg most egy uagy mérközés megint a szereplés küzdőterére szolgáltatta a szerencsétlen országot, hogy talán ismét századokra visszavesse fejlődésében, emelkedésében. (M. P.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALÁN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Alsófehér vármegye főispánjától.

Sz. 337—1898 főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bizott Alsófehér vármegyében több, 360 frt évi fizetés és 50 forint évi lakbér élvezetével egybekötött közigazgatási gyakoronoki állás jövén üresedésbe, ezen állásokra ezennel pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik ezen állások bármelyikét elnyerni óhajtják, miszerint kellően felszerelt, életkorukat, családi állapotukat, jelenlegi alkalmaztatásukat és az 1883. évi I. t.-cz. 3. §-ában előirt minősítéstük igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi **augusztus hó 15-ig** terjesszék be.

Nagy-Enyeden, 1898. július hó 2-án.

Zeyk Dániel,
főispán.

1525 3—3

465—1898. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 § értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbíróóság 3980—892. számú végzése által Turle Basil végrehajtató javára nagyenyedi lakos Apolján Ignác és neje ellen 150 frt tőke, ennek 1892. év október hó 30. napjától számított 6 % kamatai és egyéb törvényes járuléka követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag foglalt és 361 frtra becsült, a nagyenyedi kir. járásbíróóság 3781—892. sz. a. végzése alapján lefoglalt 187 frt becsértékű házi butor stb. álló ingóságok, a nagyenyedi kir. bíróság 3980—892. sz. a. végzése folytán felülfoglalt vezettetett és a 3980—892. sz. a. lefoglalt, ugyancsak butornemű stb. álló ingóságok 174 frt becsértékben nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1898 V. 36.2 sz. kiküldött rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Nagy-Enyeden a városháza előtt leendő esztendő 1898-ik évi július hó 23-ik napján délelőtti 10 órája közlésére 1898-ik évi július hó 23-ik napján délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezen árverésen, jegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében, a legjobbat igazónak becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagy-Enyeden, 1898. évi július hó 6. napján

Gajzágó Simon,
kir. bírósági végrehajtó.

1531 1—1

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvényszertien megengedett sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával egy nagy pénzintézet (részvénytársaság) számlájára foglalozni óhajtanak. Ajánlatok „Mercator” czímen Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V., Fűrdő-utca 4. intézendők.

1499 4—5

Eladó házas telek.

Nagy-Enyeden, a Magyar-utca 41. sz. alatt levő, ifj. Végh Sámuel tanárjelölt tulajdonát képező

HÁZAS TELEK

örök áron eladó. Értekezni lehet dr. Jeney Elek ügyvéd urral Nagy-Enyeden.

1522 3—3

Kitűnő

vastag hántott cserefát

ajánlunk ölet 10 frton házhoz szállítva, tömötten összerakva. Előre rendelhető Bisztritsány Lajos üzletében Nagy-Enyeden.

Varga Mihály és Társa.

1506 5—10

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Előre bátorodom a birtokos uraknak szives tudomásukra hozni, hogy **valódi javított** Wermorel peronoszpora permetezőim már utban vannak, ezekből a mult évben is közel 40 drbot adtam el és aki csak tehette, még utána rendelt; ez biztosítást nyújt, hogy ezek a legjobbak. Az idén érkezendők között még az a javítás is van, hogy folyadéktartójuk oly kemény érzékből készül, mely képes a kékkő-oidat pusztításának ellent állani. **Legkönnyebben szétszedhető**, bárki által igazítható és összeállítható. **Teljes jótállás** mellett árusítom el 12 és 14 frton. Ezek felől Deák Tamás ur, Budapest székesfőváros szőlő- és gyümölcsgazdasági intézője, ugy nyilatkozik, hogy ez idő szerint a legjobbak. Ugy a minta permetező, mint a nyilatkozat nálam már is megtekinthető. Kékkő **legerősebb**, legolcsóbb napi áron, nálam mindig kapható. Nemes aczélből készült **kassát** jótállás mellett jó előre szintén ajánlom.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztritsány Lajos** uthoz Nagy-Enyeden nagyobb mennyiségű

Roman és Portland czeментet

küldtünk. A beocsini czeмент legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legolcsóbban szállít bármekkora mennyiséget. Tisztelettel

BEOCSINI CZEMENT UNIO.

Friss székyely turó és kaskavál mindig kapható.

Bethlen-utczában

3 szoba, konyha, pineze, dísznő-ól, tyukketrecz, és faskamrával ellátva **kiadó**. Bővebben értekezhetni **Bisztritsány Lajosnál**.

A leghíresebb gözmalmi liszteket leszállított áron ajánlom.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss cavlárt, angolnát, pisztrángot, szárdi-niát és orosz halakat** jutányosan ajánlok. Teljes tisztelettel

1845 25—52

Bisztritsány Lajos.

Egy 13—14 éves jó erkölcsű fiu

tanulónak

elfogadtatik.